

Съдържание

Предговор	7
Първа глава Светът на Класическия Египет	11
Втора глава Образът на Египет в Ермитажен папирус 1115 (извороведски анализ)	27
Трета глава Морфология на Класическия Египет (вместо заключение)	221
Приложение. Ермитажен папирус 1115	
Йератичен оригинал	225
Йероглифна транскрипция	231
Транслитерация	243
Приказка за корабкрушенеца (превод на български език)	248
Съкращения на цитирани периодични издания, предици, речници, египетски извори	255
Библиография	258

ПРЕДГОВОР

Двойна преграда отделя съвременния изследовател от писмените паметници на Древен Египет: символите, посредством които тези паметници са изразени, т.е. думите; и символите на тези символи, т.е. писмените фиксации на думите.

Думите са преграда, защото са думи на египетски език, те са символи, приспособени за изразяването на същини в съзнанието на човек от далечна за нас епоха. Това съзнание е различно от нашето. Значенията на думите в египетския език в по-голяма или в по-малка степен никога не съвпадат със значенията на съответните думи в съвременния език. Не съвпадат предимно там, където е най-трудно да бъде забелязано несъвпадението – в най-простите думи, които имат отношение към духовния свят, например „душа“, „истина“, „добро“, „зло“, „бог“ и др. Парадоксът е, че дори този, който чете древноегипетски текст в оригинал, всъщност го чете в превод. Египтологът неизбежно влага в някаква степен в думите на египетския език привичните за самия него значения и по този начин като че ли превежда египетските думи на съвременен език. От друга страна, този, който чете древен паметник в превод, всъщност чете превод на превода (срв. Стеблин-Каменски 1984: 14).

Втората преграда са писмените фиксации на думите, защото у египтолога естествено възниква представата, че целта на изследването са самите отражения, т.е. ръкописите, материалните паметници, съдържащи древните текстове, а не вътрешното послание, духовният свят, закодиран в тези текстове (Ibid.).

Съществува и трета опасност, дължаща се на пренебрегването на елементарния закон, управляващ историята на всички езици, а именно, че думите като правило се появяват не по-рано

от съответстващите им понятия. Поради това отсъствието на езиков израз на едно или друго понятие изключва възможността да се докаже съществуването на това понятие в съзнанието. Монографията е построена на този принцип - *това, което не съществува в египетския език, не съществува и в света на древните египтяни.*

Целта е да бъде изследвана морфологията, структурата, отделните градивни единици на Класическия Египет, но не разпокъсани, а подчинени на единен закон. Както различните думи, понятия и изразни средства се обезсмислят, ако не се подчиняват на съответните закони на даден език, по същия начин разписаните факти, подредени в картотеките, но извадени от средата си, губят съществена част от своята информативност.

Като правило научният подход се осъществява, първо, като се събират разнообразни текстове, които се разписват и картокират; и второ, като се търсят историческите корени на дадено явление. В резултат вътрешното съдържание се губи завинаги. Нека си представим, че сме разписали на фишове целия Стар завет, след което по тази картотека се опитаме да получим представа за юдейската история. Ще се опитам да избегна такъв подход, доколкото е възможно. По тази причина монографията е организирана около един текст, поставен в диалог с достъпните текстове на епохата.

Първа глава е посветена на света на Класическия Египет. В египтологията под Класически Египет се разбира Средното Царство, в частност XII династия. В моето разбиране обаче Класическият Египет включва почти цялото III хил. пр.Р.Хр., т.е. Старото царство, прехода към Средното царство и самото Средно царство. Причината за това разбиране се корени в политиката на царете от Средното царство, които обявяват ера на Възраждане и реставрация на всичко староегипетско (Franke 1994, 1995).

Старото царство, Първият преходен период и Средното царство са представени изключително добре с подробна библиография (вж. Перепёлкин 1988а: 326-420; 599-602; ОНАЕ: 89-183, 456-

461). Още не е написана отделна история на Старото царство, докато Средното царство е предмет на специализирани изследвания (Grajetzki 2006).

Втората глава, която е основният корпус на труда, представя извороведско изследване на Ермитажен папирус 1115, съдържащ текст, който представя срещата и разговора на египтянин с божество. Текстът е разгледан в диалог с текстовете на епохата, т.е. следван е принципът, че за да разбереш един древен текст, трябва да изучиш всички останали, които са достъпни. Уникалността на представения папирус се състои във факта, че той съдържа най-древното съобщение за молитва и за жертвоприношение, извършени без посредничеството на жреци, и най-древния разказ, описващ среща на човек с божество, без човекът да е напуснал тялото си. За разлика от другите религиозни текстове, споменаващи подобни срещи в процеса на трансформацията в отвъдното, в Ермитажен папирус 1115 египтянинът пресича югоизточната граница на обитаемия свят и попада във владенията на божество. Традиционно произведението се разглежда като най-древния образец на приключенската литература, но внимателният анализ показва, че това е езотеричен текст, който описва механизми за преминаване през Световете, разкрива природата на божеството и неговия свят и наставлява в качеството на поучение как да постъпват човешките същества в такива изключителни ситуации. И най-важното, папирусът разкрива образа на Египет, какъвто е в очите на египтянина и на божеството. Именно на това е посветено настоящото изследване, което всъщност е и първата подробна публикация на Ермитажен папирус 1115. Снимки на папируса с йероглифна транскрипция публикува преди около столетие Владимир С. Голенищев (Golenischeff 1913). Опит за филологически коментар съдържа монографията на Х. Гьодике (Goedicke 1974). Огромна е библиографията по различните проблеми (Simpson, LÄ V: 619–22; Kurth 1987; Baines 1990: 55–72; Ignatov 1994).

Монографията „Морфология на Класическия Египет“ е първото по рода си издание на текста, представен дума по дума, ред по ред, с цялостна изворова база и в диалог с текстовете на Класическия Египет. Въз основа на обемен извороведски корпус монографията представя образа на Египет в динамика и такъв, какъвто го описват представителите на египетската цивилизация. Личната ми намеса с коментар и мнение е само при необходимост.

